

Як глуха осінь настала, як з ліса все листя опало, як чорні ворони поле вкрили, та тоді до старого Лесья прийшла смерть.

Умирати би кожному, смерть не страшна, але довга лежа — ото мука. І Лесь мучився. Серед своєї муки він то западався в якийсь другий світ, то виринав з нього. А той другий світ був болючо дивний. І нічим Лесь не міг спертися тому світові, лише одними очима. І тому він ними, бліскучими, змученими, так ловився маленького каганця. В'язався очима, держався його і все мав страх, що повіки запрутися, а він стрімголов у невидіній світ звалиться.

Перед ним на землі сини і доњки покотом поснули, не могли стільки ночей не спати. Він держався каганця всією моцею і не давався смерті. Повіки великим тягарем зайшли понад очі.

Він видить на подвір'ю багато малих дівчат, кожна в руці жмінку квіток тримає. Всі глядять ід могилі, смерті виглядають. Потім всі очі повертають на нього. Хмара очей, синіх, і сивих, і чорних. Та хмара пливе до його чола, гладить його і простуджує...

Протер очі, ймив жилу на шиї між пальці, бо голову з пліч скидала, і погадав:

"Аді, це ангели перед смертев показуються".

А як він так гадав, то каганець утік з-перед очей.

Поле рівне, далеке, під сонцем спечене. Воно води просить, дрожить і всіляке зілля до себе клонить, аби з нього води напитися. Він оре на ниві і руками чепіг не може вдержати, бо палить його спрагнота у горлі. І волів палить, бо ротами вогку землю риуть. Руки від чепіг відпадають, він падає на ниву, а вона його на вуголь спалює...

Каганець випровадив його з того світа.

"І не раз та й не два я на полі без води погибав, у бога все записано!"

І знов запався.

По кінці стола сидить його небіжка мама та й пісню співає. Потихо та сумно голос по хаті стелиться і до нього доходить. То та співанка, що мама йому маленькому співала. І він плаче, болить його серце, і долонями слізни ловить. А мама співає просто в його душі, та всі муки там з тим співом ридають. Мама йде до дверей, за нею і спів іде, і муки з душі.

Та й знов каганець показався.

"Мама із того світа має прийти та й над своєв дитинов має заплакати. Таке бог право їм надав".

Ноги пукали від студені, він хотів на них кожушанку накинути, та й серед того очі йому згасли.

Горлаті дзвони над ним дзвоняте, крисами голови доторкають. Голова йому розскакується, зуби з рота вилітають. Дзвонові серця відриваються від них, іпадають йому на голову, і ранять...

Роззявив очі, страшні і безпритомні.

"Я помінив купити дзвін, аби по селу вогонь вістив, але роки були ціпко тісні, та й я все не вітєкав . Прости мені, господи милосердний".

І наново скотився у пропасть.

Згори, з височеної високості, снопи ячмінні кербутом на нього падають. Падають і закидають його. Остина лізе в рот, у горло. Палить червоними іглами, і вся коло серця сходиться, і пече пекельним огнем, і ріже в саміське серце...

Розвів очі вже мертві й безсвітні.

"Мартинові не давали заробленого ячменю, і той ячмінь мені смерть робить".

Хотів крикнути на діти, аби Мартинові ячмінь віддали, але крик крізь горло не міг продертися, лише гарячою смолою по тілі розходився. Вивалив чорний язык, запхав пальці в рот, аби голос з горла вивести. Але зуби клацнули, і заціпилися, і пальці затисли. Повіки впали з громом.

Вікна в хаті отворяються. До хати всотується біла плахта, всотується без кінця й міри. Ясно від неї, як від сонця. Плахта його уповиває, як маленьку дитину, вперед ноги, потім руки, плечі. Туго. Йому легонько, легонько. Потім залізає в голову і скобоче в мозок, всотується в кожний сустав і м'ягонько вистелює. А накінець горло обсotує тугіше, все міцніше. Вітром довкола шиї облітає й обсotує, обсotує...